

Duurzaam Den Haag >>

Jouw partner in duurzaam doen

Jaarstukken

Duurzaam Den Haag

2021

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

Jaarverslag

1	Bestuursverslag	1
2	Algemene toelichting	15
3	Bestemming resultaat	17

Jaarrekening

1	Balans per 31 december 2021	19
2	Staat van baten en lasten over het boekjaar 2021	20
3	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	21
4	Toelichting op de balans per 31 december 2021	23
5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021	26
6	Staat van baten en lasten uitgesplitst naar activiteiten	29

Overige gegevens

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31
---	---	----

Jaarverslag

Bestuursverslag 2021

1. Algemeen

1.1 Statuten

Stichting Duurzaam Den Haag (DDH) is statutair gevestigd in Den Haag. De stichting heeft als doel het initiëren, het stimuleren en het versterken van de duurzame ontwikkeling van de stad Den Haag, in lijn met de doelstellingen van de gemeente Den Haag, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:

- a) het begeleiden en coördineren van projecten;
- b) het helpen en adviseren van burgers en ondernemers, die wensen bij te dragen aan het doel van de stichting;
- c) op te treden als intermediair tussen overheid en bedrijven;
- d) te fungeren als kennisbank;
- e) het op eigen initiatief organiseren van activiteiten en projecten in het kader van de doelstelling.

Duurzaam Den Haag is een stichting zonder winstoogmerk; al haar activiteiten zijn erop gericht om de doelstelling te verwezenlijken of te bevorderen.

Eind 2020 is traject van overleg met de gemeente Den Haag teneinde continuering van de relatie in financiële, juridische en inhoudelijke zin mogelijk te maken en te borgen succesvol afgerond. In januari 2021 is dit geconsolideerd in een herziening van de statuten. Vanaf 2021 is DDH partner van de gemeente Den Haag op gebied van verduurzaming en participatie / burgerkracht. In 2021 is het accounthouderschap binnen de gemeente gewijzigd. Met de nieuwe accountouder en de belangrijkste stakeholders / opdrachtgevers van de gemeente is een goede manier van samenwerken inclusief formeel rapporteren en verantwoorden ontwikkeld waar alle partijen zeer tevreden over zijn. Voortvloeiend uit deze nieuwe relatie is strategische samenwerking met een aantal sleutelfiguren van verschillende diensten van de gemeente en Duurzaam Den Haag om de dienstverlening aan bewoners op gebied van duurzaamheid verder te optimaliseren. In 2021 en 2022 werken we samen verder aan het professionaliseren van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen DDH en de gemeente.

1.2 Formele organisatie

Stichting Duurzaam Den Haag heeft een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht bestond in 2021 uit:

- Thérèse van Gijn-Bruggink
- Hans Kuijpers
- Peter Smit (voorzitter)

- Kirsten Wilkeshuis
- Dick Zwaveling

De Raad van Toezicht houdt ook toezicht op het Klimaatfonds Den Haag. De Raad van Toezicht is in 2021 5 keer bijeengekomen (9 februari, 6 april, 15 juni, 5 oktober en 14 december). In 2021 zijn de volgende belangrijke zaken besproken / vastgesteld:

- Bemensing Financiële en Personele Commissie (naar aanleiding van benoeming van Thérèse van Gijn-Bruggink en Dick Zwaveling als nieuwe leden van de Raad van Toezicht)
- Toezichtstaak gezien nieuwe statuten
- Verhuizing van het Nutshuis naar Hart van Moerwijk
- Jaarrekening 2020 (inclusief bestuursverslag)
- Jaarverslag 2020
- Inrichting bestuur en toezicht (naar aanleiding van WBTR, resulterend in Reglement Raad van Toezicht, Reglement Financiële Commissie en Directiestatuut)
- Continuïteitsreserve
- Begroting 2022
- Jaarplan 2022
- Afscheid directeur-bestuurder per 1 juni 2022

De dagelijkse leiding ligt in de handen van Heleen Weening, directeur-bestuurder.

2021 was voor DDH het jaar van verdere versterking, zowel intern als qua onze werkzaamheden in onze buurten in Den Haag. Het was het tweede jaar van de Covid-pandemie. Door de basis die we in 2020 hebben gelegd voor het omschakelen naar online (en hybride) werken via Teams, konden we ook in 2021 goed functioneren als team. Wat daarbij ook behulpzaam was is de professionalisering van meten en rapporteren die afgelopen jaar ook het tweede jaar inging; maandelijks brengen we met alle collega's de resultaten van onze activiteiten in beeld. Vlak na de zomer konden we vaststellen dat we onze doelen ruimschoots gingen halen. Dit jaar is het zelfs gelukt ons jaarplan voor 2022 al voor het eind van het jaar uitgewerkt te hebben met het team.

Ook hebben we een vervolg kunnen geven aan de activiteiten in de stad die we in 2020 hebben aangepast om te kunnen voldoen aan de corona richtlijnen. Zo zijn we doorgegaan met sterk online aanbod dat we in 2020 hebben ontwikkeld en waar we in 2021 verder in hebben geïnvesteerd. In de zomer van 2021 zijn we van de livestreams overgestapt naar een maandelijks en vast format onder de noemer HARTstikke Groen: een videopodcast uit het Hart van Moerwijk, onze nieuwe kantoorlocatie. Reden was dat we merkten dat de livestreams vooral op een later moment werden teruggekeken. Door over te gaan op een videopodcast kunnen we de content professioneler en efficiënter vormgeven en aanbieden. De videopodcast zijn terug te zien via ons eigen Youtube kanaal. En gelukkig konden we ook weer een aantal activiteiten fysiek in de stad organiseren.

2021 was ook het jaar van onze verhuizing van het Nutshuis naar Hart van Moerwijk. Na de verbouwing van de voormalige bedrijfskantine van Staedion (die ook nog een tijdje in gebruik is geweest als wijkrestaurant van Resto van Harte) is op de bovenste verdieping van Hart van Moerwijk het kantoor van DDH mooi uit de verf gekomen. We hebben zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de spullen die we nog

hadden. Alles wat we nieuw nodig hadden, hebben de bij lokale ondernemers gekocht of tweedehands. Verrolbare plantenbakken zijn gemaakt door onze buurtgenoten van Made in Moerwijk, van ge-upcycledde pallets. En we hebben voor alles voor duurzame opties gekozen. Zo zijn de bureaus en bureaustoelen in ons nieuwe kantoor bijvoorbeeld duurzaam geproduceerd. De bureaustoelen zijn gereviseerd, de bekleding is gemaakt van gerecyclede PETflessen. De bureaus komen weliswaar waar niet uit de buurt, maar uit Drenthe, maar hebben het ekokeurmerk en hout FSC of PEFC, daarnaast recyclet het bedrijf zoveel mogelijk andere reststoffen waaronder staal.

In 2021 tekende zich af dat we qua personeel konden uitbreiden, eind van het jaar hebben we twee collega projectleiders geworven die in 2022 aan de slag zijn gegaan.

In 2021 bestond de vaste bezetting uit 19 mensen:

- 5 projectleiders: Reinder Boon, Edwin Cornelissen, Tom Golder, Amber van der Lans en Lennart van de Linde
- 4 communicatiemedewerkers: Anouk Dehue (zwangerschapsverlof vanaf september), Cas van der Graaf en Linda van Laar, Anouk van Santen (vanaf juni)
- 6 projectondersteuners: Linde Veger, Laurence Breekveldt (tot juni), Danique Kuijlenburg (april tot augustus), Asie Redzheb, Nadia et Talhaouy (vanaf april), Jiska van Santen (vanaf april)
- 3 office managers: Yvonne Bledoeg (langdurig niet inzetbaar), Sanae Et Oussari (vanaf half april), Elena Judina (vanaf december)
- 1 operationeel leider Claudia van Oosterhout
- 1 directeur Heleen Weening.

In totaal bedroeg de gemiddelde bezetting in 2021 12 fte.

Op de werkvloer werd het team versterkt door onze vrijwillige medewerkers Gerrit Jansen en Kyllian ten Kate. Ook waren er gedurende het jaar 5 stagiair(e)s /afstudeerders bij ons in huis: Ruben Steekelenburg (Haagse Hogeschool, Ruimtelijke Ontwikkeling | Climate & Management), Madelief Buitenweg (Hogeschool InHolland Delft, Landscape and Environment Management), Marjan Heeringen (Haagse Hogeschool, Facility Management), Lisette Harens (Haagse Hogeschool, Communicatie) en Daniel Rondhuis (Universiteit Leiden, Governance of Sustainability).

De flexibele schil die we afgelopen jaren hebben gerealiseerd werkt goed; de betrokken zzp'ers / associates met wie wij samenwerken geven ons de gelegenheid mee te ademen met meer en minder werk(druk).

Sinds 1 april 2021 hebben we een nieuw kantooradres: Guntersteinweg 377, 2531 KA Den Haag. Om dichterbij bewoners te zijn, hebben we het Nutshuis in het centrum verruild voor het verzamelgebouw Hart van Moerwijk in Moerwijk. Vanuit deze locatie kunnen we beter verbinding maken met bewoners, juist ook met bewoners die nog niet veel met duurzaamheid bezig zijn. Zo kunnen van hen leren en deze kennis en ervaring voor heel Den Haag inzetten.

1.3 Toelichting resultaat 2021

Het jaar 2021 hebben we afgesloten met een positief resultaat van € 11.667, circa € 6.600 hoger dan begroot. Het positieve resultaat is gerealiseerd uit overige projectactiviteiten die ook bijdragen aan de

realisatie van de doelstellingen van Duurzaam Den Haag. Het positieve resultaat zal worden toegevoegd aan de overige reserve ten behoeve van het weerstandsvermogen, wat wij van belang vinden voor de continuïteit van onze organisatie. Zie voor een uitgebreide toelichting op het financieel resultaat de jaarrekening.

2. Praktische uitwerking van onze doelstellingen in 2021

2.1 ODSM-model

Duurzaam Den Haag heeft net als in 2019 en 2020 het zogenaamde ODSM-model als basis voor het jaarplan gebruikt. De afkorting ODSM staat voor: Objectief, Doelen, Strategieën en Maatregelen die een voor een zijn uitgewerkt. Door het jaarplan in dit format op te stellen zijn alle genoemde onderdelen direct terug te voeren op het kwalitatieve doel voor de middellange termijn (Objectief) van Duurzaam Den Haag als geheel.

Voor de komende jaren is dat:

‘DDH is de toonaangevende deskundige organisatie in Den Haag op het gebied van bewonersparticipatie bij de vormgeving en uitvoering van de energietransitie en het klimaatbestendig maken van de stad en het stimuleren van eigenaarschap van bewoners door het activeren, versterken en organiseren van burgerkracht.’

Om hier uitvoering aan te geven, is een viertal strategieën geformuleerd.

2.2 Strategieën

De kern van ons werk is het versterken van de Haagse duurzaamheidsbeweging vanuit het perspectief van burgerkracht en bewonersparticipatie. Dat doen we aan de hand van de volgende strategieën:

1. Bewoners te **informer**en en te **activer**en om duurzaam aan de slag te gaan;
2. Actieve bewonersgroepen te **ondersteunen** en hun initiatieven **zichtbaar te maken**;
3. Als **‘vertrouwde derde partij’** betrokkenen bij de Haagse duurzaamheidsopgave – en hun resources – met elkaar te **verbinden**;
4. Als **wegbereider** in te zetten op **innoveren door ‘nieuwe combinaties’ te maken** rondom participatie, energietransitie in combinatie met groen en sociaal en met maximaal gewenst eigenaarschap van bewoners.

In lijn met ons streven naar impact en het sturen op resultaat is het uitgangspunt telkens: wat is de maatschappelijke meerwaarde voor de stad die we met de betreffende strategie en de daarmee samenhangende activiteiten bereiken? Onderstaand wordt dat per strategie kort toegelicht.

Strategie 1

Bewoners informeren en activeren om duurzaam aan de slag te gaan

Met de energietransitie komt er – naast de gebruikelijke stimulans om duurzaam aan de slag te gaan – extra veel op bewoners af. Het leidt tot vragen en – niet zelden – onrust. Daarom is het meer dan ooit van belang dat mensen ergens terecht kunnen met hun vragen en onzekerheden. Duurzaam Den Haag vervult die taak door te informeren over hoe je duurzaam aan de slag kunt. Van kleine stappen, tot grote sprongen. Afhankelijk van hoe ver het onderwerp ligt van onze focus op energietransitie, klimaatbestendig en collectieve beweging, helpen wij bewoners zelf of brengen we hen in contact met de juiste partners in ons netwerk.

Het informeren van groepen bewoners doen we om hen te activeren daadwerkelijk duurzame stappen te zetten. We richten ons daarbij op alle bewoners van Den Haag. Bewoners die nog niet of nauwelijks weten wat de energietransitie inhoudt bieden we eenvoudige, laagdrempelige handelingsperspectieven om thuis duurzaam aan de slag te gaan. En bewoners die al aan de slag zijn, laten we zien wat ze nog meer kunnen doen, al dan niet in een gezamenlijk bewonersinitiatief.

Met Duurzaam Den Haag beschikt de stad over specialistische kennis, vaardigheden en tools om bewoners te bewegen duurzame stappen te zetten. Ook andere partijen in de stad kunnen hier gebruik van maken ten behoeve van de grote gezamenlijke opgave: de verduurzaming van Den Haag.

Strategie 2

Actieve bewonersgroepen ondersteunen en hun initiatieven zichtbaar maken

We helpen duurzame bewonersgroepen om van betekenis te zijn, verschil te maken en invloed uit te oefenen op hun directe leefwereld. Deze bewonersgroepen zijn met hun initiatieven een belangrijke partij in het aanjagen van duurzaam doen onder hun buurtgenoten. Het schaalniveau van een buurt of wijk is bij uitstek geschikt om bewoners in beweging te zetten voor iets abstracts en veelomvattends als de energietransitie en klimaatadaptatie: enerzijds klein genoeg om in de directe omgeving tastbaar te maken en je als bewoner betrokken te voelen, en anderzijds voldoende groot om verschil te maken. Duurzaam Den Haag ondersteunt al jaren diverse bewonersgroepen die duurzaam aan de slag zijn of willen en heeft goede relaties opgebouwd in Haagse wijken en buurten. Duurzame bewonersinitiatieven vinden naast ondersteuning ook erkenning en waardering van Duurzaam Den Haag. Gezien en gewaardeerd worden, dat is een belangrijke factor in de continuïteit van bewonersinitiatieven.

Afhankelijk van hoe ver het onderwerp ligt van onze focus op energietransitie, klimaatbestendig en collectieve beweging, ondersteunen wij bewonersgroepen zelf of brengen we ze in contact met de juiste partners in ons netwerk. Bovenal ondersteunen we bewoners die uitvoering willen geven aan de energietransitie op een manier die aansluit bij de eisen en wensen van hun buurt en bij het klimaatbestendig maken van de directe leefomgeving. En we maken hun initiatieven zichtbaar voor de rest van de stad. Zo zorgen we dat bewonersgroepen gezien worden en daarmee andere bewonersgroepen inspireren of juist uitnodigen om kennis en ervaring te delen.

Strategie 3

Als ‘vertrouwde derde partij’ betrokkenen bij de Haagse duurzaamheidsopgave – en hun resources – met elkaar verbinden

Duurzaam Den Haag heeft zich de afgelopen jaren bewezen als belangrijke speler in de community rondom de Haagse energietransitie die bestaat uit bewoners(groepen), gemeente, andere overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, energiebedrijven, netbeheerders, woningcorporaties, marktpartijen en non-profitorganisaties. We bewegen ons op het snijvlak van de leefwereld van mensen (bewoners en ondernemers in al hun rollen van woningeigenaar of huurder tot initiatiefnemer in de wijk) en de systeemwereld (overheid, bedrijfsleven, woningcorporaties etc.). Voor beide werelden zijn we een ‘vertrouwde derde partij’: een onafhankelijke organisatie die door alle partijen in het veld vertrouwd wordt en om die reden ook in staat is om verschillende stakeholders met elkaar te verbinden. Daarbij zijn wij in staat bewonersinitiatieven als gelijkwaardige gesprekspartner aan tafel te krijgen bij partijen uit de systeemwereld, zoals de overheid en marktpartijen. Als spin in het web leveren we structureel en incidenteel waardevolle input tijdens netwerkbijeenkomsten, expertmeetings, congressen, seminars en afstemmingsoverleggen. Ons vertrekpunt is altijd de leefwereld van mensen.

Strategie 4

Als wegbereider inzetten op innoveren door ‘nieuwe combinaties’ te maken rondom participatie, energietransitie in combinatie met groen en sociaal en met maximaal gewenst eigenaarschap van bewoners

Er is veel in beweging op het gebied van duurzaamheid. De markt ontwikkelt zich snel. Er zijn nieuwe (commerciële) spelers die vaak grootschalig oplossingen aanbieden, zowel op gebied van schone energie als energiebesparing. Die grootschalige uitrol is alleen mogelijk rond beproefde concepten en waar mensen bereid en in staat zijn te investeren, dat creëert voor deze marktpartijen ook een aantrekkelijk verdienmodel. Maar het is nog lang niet zo dat de markt iedereen bedient.

Waar de markt niet werkt, zien wij ons als wegbereider. We initiëren nieuwe aanpakken en/of aanpakken voor nieuwe doelgroepen, of aanpakken van elders die nieuw zijn voor Den Haag. Samen met alle stakeholders ontwikkelen van nieuwe collectieve oplossingen. Daarbij richten we ons op maximaal eigenaarschap van bewoners. Dat betekent dat bewoners zich mede-eigenaar voelen en zijn van het proces en van het resultaat ervan (de aanpak met bijbehorende maatregelen of het nieuwe energiesysteem). Door samen met stakeholders nieuwe collectieve oplossingen te ontwikkelen met maximaal eigenaarschap van bewoners versterken we de Haagse duurzaamheidsbeweging.

2.3 Resultaten

Met creativiteit en daadkracht en de lessen uit het coronajaar 2020 zijn er in 2021 - wederom een jaar waarin publieksevenementen niet of nauwelijks mogelijk waren - veel mooie dingen bereikt. Haagse huizen zijn energiezuiniger gemaakt, er zijn meer dan 1.000 bomen geplant en er zijn belangrijke stappen gezet in de overgang naar duurzame energiebronnen. Dat deden we samen: duurzame dromers, denkers en doeners van Den Haag. Mensen met Haagse Krach! Een aantal hoogtepunten uit 2021:

Activiteiten focuswijken

Vanuit het meerjarig project Nieuwe Energie en Groen in de Buur ondersteunt Duurzaam Den Haag sinds 2018 drie buurtteams in de buurten Moerwijk-Oost, Koningsplein en omgeving, en Molenwijk/Puntpark. Het schaalniveau van een buurt of wijk is bij uitstek geschikt om bewoners in beweging te zetten voor iets abstracts en veelomvattends als de energietransitie en klimaatadaptatie: enerzijds klein genoeg om in de directe omgeving tastbaar te maken en je als bewoner betrokken te voelen, en anderzijds voldoende groot om verschil te maken. In opdracht van de gemeente zijn we in 2021 ook in twee nieuwe buurten van stadsdeel Laak aan de slag gegaan, namelijk in Laak Centraal en in Spoorwijk. Bovendien volgde in de zomer de opdracht van de gemeente om onder de noemer Community Led Local Development ook in de wijken Mariahoeve, Scheveningen, Bouwlust, Vrederust en Morgenstond aan de slag te gaan.

Bij onze activiteiten in al deze buurten staat de kracht van de bewoners centraal. Concreet betekent dit dat we samen met de bewoners kansen benutten vanuit de energietransitie en op zoek gaan naar directe waarde voor mensen in de buurt, zoals werkgelegenheid, versterking van de lokale economie en financiële middelen. We doen dat op een manier die kenmerkend is voor Duurzaam Den Haag; vertrekkend vanuit het geloof in burgerkracht – Haagse Krach – en met als doel om bewoners vanuit gedeeld eigenaarschap regie te geven, in de mate waar zij zich prettig bij voelen. Dat kan per buurt verschillen.

Moerwijk-Oost

Afgelopen jaar zijn er samen met de Moerwijk Coöperatie vijf schimmelcoaches opgeleid. Vocht en schimmel zijn een groot probleem voor bewoners in de wijk. Door bewoners te trainen als schimmelcoach kunnen zij de oorzaak zelf herkennen en vaak zelf oplossen. Ook is drie keer een energiebesparingsquiz georganiseerd, waarbij bewoners op een luchtige manier praktische tips kregen om hun energierekening te verlagen. In december is ook in Moerwijk met vereende krachten uit het buurtteam een energiecoöperatie opgericht. Een bijzondere mijlpaal, want Coöperatie Energierijk Moerwijk maakt het mogelijk om in 2022 zonnedakenprojecten uit te gaan voeren. Bovendien zijn we met ons kantoor naar Moerwijk verhuist. De verhuizing hebben we gevierd met een duurzame barbecue klaargemaakt door De Participatiekeuken. Bij het evenement waren er meer dan 100 mensen aanwezig waaronder veel bewoners uit de buurt.

Kopgroep2030

In 2020 heeft Kopgroep 2030, het buurtteam in Koningsplein en omgeving, zich verenigd in een eigen stichting. Een belangrijk stap om volledig zelfstandig te worden. In 2021 heeft Duurzaam Den Haag het Groene Dakenpilotproject van de Kopgroep ondersteunt. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar de opties voor energievoorziening in de wijk. Met als resultaat verschillende scenario's. Die worden in 2022 op een begrijpelijke manier aan bewoners gepresenteerd.

Molenwijk/Puntpark

In Molenwijk heeft het buurtteam met ondersteuning van Duurzaam Den Haag de Energiecoöperatie Molenwijk/Puntpark opgericht. Voor het eerste project, zonnepanelen op het dak van buurtcentrum Laakhage en sporthal Lipa, is rijkssubsidie aangevraagd, en toegekend. Het project zal in het voorjaar van 2022 worden uitgevoerd. Daarnaast zijn voor bewoners wandelingen georganiseerd om te laten zien wat er allemaal op het gebied van duurzaamheid gebeurt in de wijk. Op een van die wandelingen was ook

burgemeester Van Zanen te gast. Die onder de indruk was van wat de buurt al allemaal voor elkaar heeft gekregen.

Laak Centraal

Laak Centraal is een van de nieuwe buurten waar gestart is met het samenbrengen van een buurtteam. Wijkacties, straatgesprekken en contacten met sleutelfiguren hebben geresulteerd in een eerste buurtteambijeenkomst in september in het Vadercentrum aan het Jonckbloetplein. Het enthousiaste en diverse team van zeer betrokken en enthousiaste bewoners komt sindsdien maandelijks bijeen. In het bijzonder het bijplaatsen van afval naast de containers is een groot bron van ergernis. Daarnaast is er een sterke behoefte om buurtgenoten te helpen met eenvoudige energiebesparende maatregelen en zijn er in Laak Centraal nieuwe HEBA coaches gezocht, gevonden en opgeleid. Het buurtteam staat in de startblokken om daar in 2022 met containertuintjes en energiebesparingsacties uitvoering aan te geven.

Spoorwijk

In Spoorwijk is via straatinterviews, wijkacties en contacten van bestaande bewonersorganisaties een enthousiaste groep bewoners bijeengebracht die zich wil inzetten voor een duurzamere en schonere buurt. Net als in Laak Centraal wordt bijplaatsen van afval als groot probleem ervaren. Daarnaast is hulp voor bewoners bij het verlagen van de energierekening erg gewenst. En het buurtteam ziet ook graag een regentonactie in Spoorwijk, zoals dat in afgelopen jaren in andere Haagse wijken werd georganiseerd. En bewoners in het buurtteam willen in 2022 graag een eigen energiecoöperatie oprichten.

Community Led Local Development – Mariahoeve, Scheveningen en Bouwlust/Vrederust/Morgenstond

Den Haag wil burgerparticipatie en lokale initiatieven in wijken versterken. Niet in de laatste plaats omdat betrokkenheid van, en draagvlak bij inwoners één van de belangrijkste voorwaarden van de energietransitie is. Bewoners hebben vaak andere zorgen aan hun hoofd en dus is het belangrijk een vorm te vinden waarbij bewoners bij deze enorme uitdaging kunnen worden betrokken. Daarom heeft de gemeente Den Haag eind van de zomer 2021 aan Duurzaam Den Haag opdracht gegeven in drie Haagse gebieden aan de slag te gaan met de zogenaamde Community Led Local Development (CLLD) aanpak, onderdeel van een Europees programma. Deze aanpak biedt bewoners de kans om zelf plannen te maken en tot uitvoering te brengen en krijgen daarbij de beschikking over eigen budgetten. Duurzaam Den Haag is in 2021 in de genoemde wijken in gesprek gegaan met wijkorganisaties en sleutelfiguren om met hen een lokale actie groep (LAG) op te zetten. Met deze LAG's is in een aantal sessies zogenaamde gebiedstrategie opgesteld. Hierin zijn de zorgen en kansen van de wijk in kaart gebracht, criteria voor projecten opgesteld en de wijze van beoordeling vastgelegd. Op basis van deze gebiedstrategie wordt vervolgens een oproep gedaan aan de bewoners om projecten in te dienen.

Direct aan de slag met acties in de wijk

Ondanks Covid-19 hebben we in 2021 toch enkele acties in de wijk kunnen organiseren waarbij bewoners direct aan de slag konden gaan. Zo hebben we evenals voorgaande jaren in opdracht van gemeente Den Haag *Operatie Steenbreek* vormgegeven en uitgevoerd. In het verlengde daarvan, heeft Den Haag meegedaan aan het NK-tegelwippen. En met succes! Samen met bewoners hebben we er ruim 40.000 tegels uitgehaald en vervangen door groen. De gemeente heeft als goede voorbeeld zelf ook nog eens 160.000 tegels in de openbare ruimte verwijderd en hier planten geplaatst. Samen kwamen we aan ruim

200.000 tegels en daarom hebben we in 2021 het hoogste aantal tegels van NL gewipt en ontvingen we de Gouden Schep.

Vergroening is goed voor de biodiversiteit, voor waterberging, voor het zuiveren van de lucht en voor het verminderen van hittestress. En meer groen maakt mensen ook simpelweg gelukkiger. In 2021 heeft gemeente Den Haag daarom de campagne *Bomen voor Den Haag* gelanceerd, waarvan Duurzaam Den Haag de uitvoering heeft gedaan. Er zijn in het najaar 1.400 bomen uitgedeeld aan bewoners. Met steun van de Nationale Postcode Loterij hebben we de Haagse editie van het Tree Fest ondersteund en een aantal plantenbiebjes kunnen realiseren op initiatief van bewonersorganisaties.

Ondersteuning koploper groepen

In opdracht van de gemeente ondersteunt Duurzaam Den Haag zogenaamde koplopersgroepen, bewonersinitiatieven die op zoek zijn naar alternatieven voor aardgas. Duurzaam Den Haag organiseert en begeleidt het Bewonersplatform Energietransitie (voorheen Werkgroep Warmte). In het platform verzamelen en delen bewoners van verschillende bewonersinitiatieven kennis en ervaring over het aardgasvrij maken van hun buurt en over onderwerpen die te maken hebben met de energietransitie. In 2021 is het aantal deelnemende groepen gegroeid van circa 20 tot circa 25 groepen. Belangrijkste besproken thema's waren: burgerberaad en sociaal-effectrapportage, Regionale Energiestrategie, Transitievisie Warmte, kleinschalige warmte-innovaties, het TNO-programma WarmingUp over samenwerking gemeente en wijkinitiatieven en warmtelevering van Gasunie vanuit Rotterdam. Verder is onderzocht of de wijkinitiatieven in een koepelorganisatie als zelfstandig rechtspersoon willen samenwerken, maar vooralsnog geven ze de voorkeur aan de huidige ondersteuning door Duurzaam Den Haag onder aansturing van de wijkinitiatieven en met bredere focus op energie naast alleen warmte.

Energiecoaches

Duurzaam Den Haag ondersteunt de Haagse Energiebesparingsaanpak (HEBA) waarbij wijkbewoners in 2020 het heft in eigen handen hebben genomen als energiecoach. Energiecoaches zijn vrijwilligers opgeleid door de Hoom Coöperatie om bewoners in de eigen wijk te adviseren over energie besparen. De energiecoaches komen thuis langs voor een vrijblijvend gesprek aan de keukentafel. Op die manier kunnen burens onderling informatie, kennis en ervaring uitwisselen. Met de HEBA zijn we in 2021 van 6 naar 10 aangesloten initiatieven gegroeid. De nieuwe initiatieven zijn: Hernieuwbare Warmte Ypenburg, Mariahoeve, Duurzaam Bezuidenhout en Laak. In totaal zijn er door meer dan 60 energiecoaches 406 keukentafelgesprekken gevoerd en 208 energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Ook zijn twee webinars georganiseerd met de gemeente en was er een terugkomdag voor energiecoaches om kennis met elkaar te delen en elkaar beter te leren kennen.

Energiebespaarcampagne

Met de energiebespaarcampagne gingen we weer de straat op om in gesprek te gaan over duurzaamheid. We gaven eenvoudige tips om energie te besparen, deelden ledlampen uit en promootten de Direct Bespaar Actie van de gemeente. Door mee te doen aan die actie ontvangen bewoners gratis energiebesparende maatregelen die ook nog eens gratis thuis worden geïnstalleerd. We werkten onder andere samen met vijf Haagse voedselbanken in de Schilderswijk, Laak, Moerwijk en Scheveningen. Daar hebben we 500 energiezuinige ledlampen aan bewoners meegegeven en 194 van hen schreven zich ook in voor de Direct Bespaar Actie.

Contactcentrum

Bewoners die duurzaam aan de slag zijn of willen, kunnen daarover hun vragen stellen aan Duurzaam Den Haag. Dat kan via de telefonisch, per mail, via de website of Whatsapp en zodra het weer mogelijk is na covid kunnen ze ook een bezoek brengen aan ons loket in de centrale bibliotheek. Dat laatste was alleen in oktober en november mogelijk. In 2021 zijn er niettemin meer dan 400 vragen gesteld. De meeste vragen gingen over in hun eigen woning aan de slag willen met energie besparen en schone energie. Ook zijn er in 2021 veel Nee-Nee stickers aangevraagd, waar veel papier mee wordt bespaard.

Duurzaam Den Haag leent diverse materialen uit aan bewoners en bewonersinitiatieven om thuis te ervaren wat duurzaam doen inhoudt of om duurzaam doen tijdens een wijkevenement onder de aandacht te brengen. Een aantal van deze materialen zijn in 2021 uitgeleend en de fietskar en Expeditie Schone Energiespel worden standaard ingezet bij straatacties zoals geweest zijn in Moerwijk.

Vertrouwde derde partij

Als vertrouwde derde partij verbinden we stakeholders met elkaar en dragen we met onze expertise en met ons netwerk op gebied van bewonersparticipatie, activatie en de bottom-up beweging bij aan de kwaliteit van producten en processen van partijen die in de stad met elkaar impact realiseren ten aanzien van energietransitie, klimaatadaptatie en bewonersparticipatie. De online nieuwjaarsbijeenkomst had maar liefst 180 deelnemers waarmee we gezamenlijk behaalde resultaten van 2020 hebben gedeeld. De deelnemers van de online nieuwjaarsbijeenkomst hebben genetwerkt via de chat en er zijn verschillende vragen, tips en oproepen gedeeld.

Daarnaast wordt structureel overlegd met relevante gemeentelijke afdelingen en we zoeken wederzijdse samenwerking op met onder andere Team Energietransitie, afspraken rondom het ontwerp Stedelijk Energieplan, het Stedelijk Groen Overleg, Werkgroep Focuswijken en de Haagse Energiestrategie. Met de diensten Publiekzaken, Stedelijke Ontwikkeling en Stadsbeheer is voortdurend afgestemd op het gebied van aanbod, communicatie en rolverdeling. Er is in 2021 ook voor het eerst feedback gevraagd van partners en stakeholders waar we contact mee hebben. Gemiddeld kregen we een 8 voor onze dienstverlening.

Talk of the town

Er zijn steeds meer bewoners, maar ook ondernemers, beleidsmakers en organisaties die zich bezighouden met duurzaamheid en hoe we de stad leefbaar kunnen houden. Wij spreken ze, werken met ze samen, verbinden ze met anderen en geven advies. Zo hebben we een beeld van wat er leeft in de stad. In de Talk of the Town doen we daar verslag van. In 2021 hebben drie keer een Talk of the Town gepubliceerd.

Wegbereider

We steunen innovatieve ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid zodat deze groeien en toegepast worden. Zo hebben we in 2021 het Op Rozen-model uitgewerkt waarmee mensen met een kleine portemonnee ook collectief energie kunnen opwekken met zonnepanelen. Dit wordt toegepast in Molenwijk en Moerwijk. Ook organiseerden we samen met TKI Urban Energie, Topconsortium voor Kennis en Innovatie binnen de Topsector Energie, een matchsessie voor bewoners waar 5 ondernemers hun innovatieve oplossingen hebben gepresenteerd. Daarnaast ondersteunden we de ontwikkeling van de

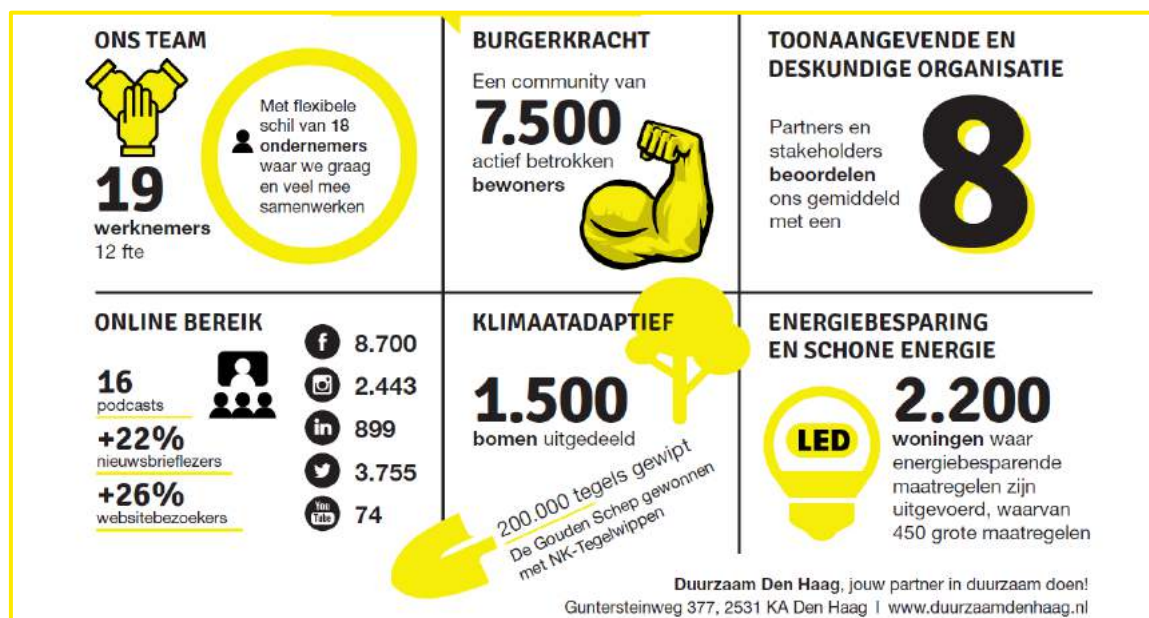
app Youcook, die gezond eten promoot, en de Greener-app, die duurzaam leven promoot. En er zijn er door 125 bewoners wasbollen getest.

Community

Met 16 livestreams en podcast hebben we de stad en onze community op de hoogte gehouden van bewonersgroepen die duurzaam aan de slag zijn of willen. Zoals de Duurzame Zeehelden en Hernieuwbare Warmte Ypenburg. Maar we gaven ook tips over hoe je thuis energie kan besparen en hadden bijvoorbeeld Isabel van de Naaierij op bezoek om te praten over duurzame mode. In augustus zijn we overgestapt van wekelijkse livestreams naar maandelijkse videopodcast zodat we betere kwaliteit kunnen bieden. De videopodcast zijn terug te zien via ons eigen Youtube kanaal.

We organiseerden 8 keer een Duurzaam Den Haag netwerkbijeenkomst, met gemiddeld 40 deelnemers. De meeste bijeenkomsten waren online en in de zomermaanden kon het een paar keer op locatie. Zoals de netwerkbijeenkomst met de aftrap van Bomen voor Den Haag bij het Zuiderparktheater en de duurzame barbecue bij Hart van Moerwijk om onze verhuizing naar Moerwijk te vieren. Bewoners hebben elkaar geïnspireerd met verhalen over zonnepanelen, voedselbossen, autodelen, het verduurzamen van je dak, isoleren en jongeren hebben een jongerencollectief gevormd.

Daarnaast werd via de website, Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn en de maandelijkse Duurzaam Den Haag nieuwsbrief nauw contact gehouden met de community, die in 2021 is toegenomen tot maar liefst 7.500 actief betrokken bewoners.

Duurzaam Den Haag in de media

In 2021 is Duurzaam Den Haag ruim 50 keer genoemd in de media. Zo waren we weer enkele malen te gast bij Den Haag FM, besteedden diverse lokale media aandacht aan de oprichting van de energiecoöperatie in Molenwijk en was er veel aandacht voor de Haagse deelname aan het NK-

Tegelwippen en de actie Bomen voor Den Haag. Vier maal is Duurzaam Den Haag vermeld in landelijke pers. Zoals in de Trouw met een vermelding over het Straatberaad in Moerwijk en bij Goedemorgen Nederland over het NK-tegelwippen. Daarnaast besteedde onderzoeksjournalistiekplatform Pointer aandacht aan de Haagse energiecoaches.

Bekijk enkele hoogtepunten uit 2021 op de digitale kaart.

Voor het volledige overzicht van onze projecten en activiteiten en hun resultaten verwijzen we graag naar het onze website.

2.3 Klimaatfonds Haaglanden

De werkzaamheden voor het Klimaatfonds Haaglanden zijn in 2021 tegen vergoeding uitgevoerd door het team van Duurzaam Den Haag. In 2021 hebben drie organisaties in totaal 7.968 ton CO₂ gecompenseerd via het Klimaatfonds.

Met die bijdrage heeft het Klimaatfonds aan in totaal 14 projecten van 8 maatschappelijke organisaties een financiële bijdrage toegekend.

De 14 uitgevoerde projecten zijn gerealiseerd door 5 bewonerscollectieven, 1 coöperatie, 1 VvE, en 1 stichting van ondernemers. Bij de 14 projecten zijn in totaal 4.630 zonnepanelen aangelegd, bijna 2.300 meer dan in 2020 (mede door vertraging van een aantal projecten in 2020). Bij 1 project zijn ook 2 warmtepompen aangeschaft (wat 2 minder is dan in 2020). Voor alle projecten geldt dat de CO₂-reductie is berekend over een periode van maximaal 12 jaar. De totale CO₂-reductie van alle projecten in 2021 bedraagt 8.003 ton.

De Europese CO₂-prijs is afgelopen jaar sterk gestegen, van 30 euro/ton begin 2021, via 50 euro/ton begin mei, tot 60 euro/ton begin november. Gelet op aangescherpt EU-beleid is de kans op een verdere stijging aannemelijk. De huidige CO₂-prijs van Klimaatfonds van 20 euro/ton (sinds 2009) is derhalve niet meer marktconform en zal omhoog moeten om voldoende inkomsten te genereren en een geloofwaardig aanbod te kunnen doen.

Eind 2021 is daarom besloten dat we voor nieuwe compensatiepartners vanaf 1/1/22 40 euro/ton rekenen en voor bestaande compensatiepartners stapsgewijs komen tot een verhoging van de CO₂-prijs die het Klimaatfonds hanteert. Daarnaast is vastgesteld dat er een aanpassing nodig is in het business model en de werkwijze van het Klimaatfonds. Praeter heeft de opdracht gekregen om dat nader uit te werken aan de hand van door het Klimaatfonds vastgestelde uitgangspunten.

3 Vooruitblik 2022

Duurzaam Den Haag vertaalt de grote, mondiale uitdagingen die klimaatverandering met zich meebrengt naar de schaal van onze stad en richt zich op wat elke bewoner of ondernemer in zijn directe omgeving kan doen om bij te dragen aan de duurzame toekomst van onze stad. De kern voor Duurzaam Den Haag in 2022 zal liggen op de volgende onderwerpen: energietransitie (60%), klimaatadaptief (15%) en overige (25%).

Uit onze activiteiten van afgelopen jaren blijkt onder bewoners een behoefte te leven ten aanzien van handelingsperspectief op specifieke aanvullende thema's zoals afval/circulair en voedsel/stadslandbouw. Afval (zowel huishoudelijk- als zwerfafval) is een thema dat veel bewoners bezighoudt, zo blijkt uit onze vraagbaak (het is na klimaatadaptatie en voor energiebesparing populairste onderwerp) en uit onze buurtacties op straat. Onder de noemer klimaatadaptief zien we ook veel belangstelling voor natuur en buurttuinen met een relatie naar voedsel. Opvallend was ook de grote belangstelling voor onze netwerkbijeenkomst over voedselbossen. En recent is de Haagse Voedselraad opgericht.

De ervaring leert dat activering van mensen op laagdrempelige thema's, zoals voedsel en afval, een goede eerste stap is om hen ook te activeren op complexere thema's zoals schone energie en energiebesparing. Overigens leggen we waar mogelijk verbinding tussen verschillende thema's. Voor bewoners zijn de verschillende aspecten van duurzaamheid geen afzonderlijke hokjes; ze komen allemaal samen in hun leefwereld. Zo zijn wij ook graag met duurzaamheid bezig: vanuit de leefwereld van mensen, straat-, buurt of wijkgericht zodat we maximaal gebruik kunnen maken van kansen om thema's met elkaar te verbinden.

In 2022 willen we daarom binnen de categorie 'overig', waar 25% van onze inzet naartoe gaat, meer aandacht geven aan voedsel en afval. In opdracht van de gemeente Den Haag gaan we in beeld brengen waar ons voedsel vandaan komt. En op welke manier de voedseldistributieketen in Den Haag duurzamer kan. Dat doen we door groot onderzoek te laten uitvoeren op basis waarvan we een uitvoeringsagenda maken, die we in 2023 zullen gaan uitvoeren. Rond het thema voedseldistributie werken we samen met onze collega organisaties het Rotterdams Milieucentrum en De Gezonde Stad in Amsterdam. Dat doen we met middelen die we via de Natuur en Milieufederatie van de Nationale Postcodeloterij krijgen.

In 2022 blijft onze belangrijkste focus de overstap op schone energie en energiebesparing. We gaan verder met onze buurtaanpak met buurtteams in de wijken Laak Centraal, Spoorwijk, Koningsplein en omgeving, Moerwijk en Molenwijk. We geven ook een vervolg aan onze energiebespaarcampagne, dat we vorig jaar in het bijzonder in samenwerking met Haagse voedselbanken hebben gedaan. In 2022 verleggen we de focus op buurt- en gebedshuizen.

Het klimaatbestendig maken van onze stad blijft ook een belangrijk onderwerp. We gaan de stad nog groener maken met opnieuw de campagne Bomen voor Den Haag en we zetten dit jaar ook weer groots in op Operatie Steenbreek en het Nationale kampioenschap Tegelwippen.

In 2022 blijft de kern van ons werk het versterken van de Haagse duurzaamheidsbeweging vanuit het perspectief van burgerkracht en bewonersparticipatie. Dat doen we aan de hand van de eerder genoemde vier strategieën die variëren van 1) informeren en activeren, 2) ondersteunen en zichtbaar maken, 3) als vertrouwde derde partij verbinding leggen tussen betrokken bij de Haagse duurzaamheidsopgave en 4) inzetten op innoveren door ‘nieuwe combinaties’ te maken rondom participatie, energietransitie in combinatie met groen en sociaal en met maximaal gewenst eigenaarschap van bewoners. Zo helpen we bewoners en de gemeente ook in 2022 effectiever te zijn in het behalen van de doelstellingen om klimaatneutraal en klimaatbestendig te worden.

4 Samengevatte begroting 2022

De begroting voor het boekjaar 2022, zoals vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 14 december 2021, ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

Door de afnemende invloed van de Covid19 pandemie zal 2022 naar verwachting een redelijk normaal jaar worden. Er zullen zeker in het begin nog wat aanpassingen nodig zijn maar we hopen dat die geen belangrijke invloed hebben op hoe wij als DDH onze activiteiten willen gaan uitvoeren. De opbrengsten in de begroting zijn voor het grootste deel al zeker en daar waar dat nog niet het geval is kunnen we ook de kosten nog afschalen zodat dit niet gelijk tot negatieve effecten leidt. Op grond hiervan zijn wij positief over de uitkomsten voor 2022 en zien wij geen risico's voor onze continuïteit mede ook in het licht van het beschikbare vermogen.

BATEN (in €)	
Basisbijdrage Gemeente Den Haag	450.000
Projectbijdragen Gemeente Den Haag	775.700
Nationale Postcode Loterij	46.800
Projectsubsidies en bijdragen	26.500
Overige baten	492.260
Totaal baten	1.791.260
LASTEN (in €)	
Personeelskosten, vast	1.129.800
Personeelskosten, variabel	140.000
Huisvestingskosten	39.000
Organisatiekosten	116.600
Afschrijvingen	7.500
Kosten activiteiten	341.030
Financieringsresultaat	2.500
Totaal lasten	1.776.430
RESULTAAT	14.830

2 ALGEMENE TOELICHTING

2.1 Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Haaglanden te Den Haag onder nummer 57705046.

2.2 Statutaire vestigingsplaats

De stichting is statutair gevestigd te 's-Gravenhage

2.3 Begrotingsvergelijking

Een vergelijking tussen de realisatie 2021 en de begroting over 2021 geeft het volgende beeld. (bedragen afgerond op veelvouden van € 1.000).

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Verschil ten opzichte van de begroting	
			Voordelig €	Nadelig €
Subsidiebaten	432	450		18
Bijdragen	777	902		125
Overige baten	-	-		
	<u>1.209</u>	<u>1.352</u>		
Overige lasten				
Personeelskosten	774	910	136	
Huisvestingskosten	45	50	5	
Organisatiekosten	90	101	11	
Afschrijvingen	5	5	- -	
Activiteitenkosten	280	280	- -	
	<u>1.194</u>	<u>1.346</u>	<u>152</u>	<u>143</u>
Financieringsresultaat	(3)	(1)	(2)	
			(143)	
Bedrijfsresultaat	<u>12</u>	<u>5</u>	<u>7</u>	

Toelichting

Algemeen

Het behaalde resultaat 2021 ligt iets hoger dan begroot en past daarmee bij de ambitie met betrekking tot de uitbouw van een stabiele reserve.

Het totaal van de baten is weliswaar lager dan begroot maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd door eveneens lagere kosten. Dit komt met name door de ingebouwde flexibiliteit in de personele component en aangevuld met wat kleinere positieve afwijkingen zorgt voor een hoger resultaat dan begroot.

Opbrengsten

In de begroting is uitgegaan van een bedrag van € 1.352.000 aan te ontvangen subsidies en bijdragen. Dit is gebaseerd op diverse aannames zoals die ten tijde van het uitwerken van de begroting bekend waren. Gaandeweg het jaar 2021 is duidelijk dat er mutaties gaan plaatsvinden op de uit te voeren projecten. Enerzijds valt er wat af, Project Bomen voor den Haag wordt 'kleiner' in bedrag maar niet in inzet en de inzet voor Klimaatfonds valt ook lager uit. Anderzijds wordt er ook een nieuw project

verkregen waar DDH met name de beschikking krijgt over een stimuleringsbudget (HEBA). Daarnaast blijkt ook dat de inzet voor een aantal onderdelen minder goed uit de verf komt dan wel dat we met minder inzet toch de beloofde effectiviteit aan de dag kunnen leggen. Dit betekent dat er minder personele inzet nodig is maar omdat er ook sprake is van verzuim, afgedekt door de verzekering, heeft dit niet gelijk een nadelig effect op de exploitatie.

Overige lasten

Het totaal van de overige lasten ligt lager dan de begroting voor het boekjaar 2021 en de belangrijkste afwijking is zichtbaar in de personeelskosten. Ook op de organisatiekosten wordt minder uitgegeven wat past bij de lagere opbrengsten die gerealiseerd zijn. Door deze verlagingen blijft het resultaat uiteindelijk op peil en valt zelfs iets hoger uit dan begroot.

De belangrijkste afwijkingen kunnen als volgt worden toegelicht.

Personeelskosten

Zowel op de salariskosten als de overige personeelskosten vallen de uitgaven lager uit in de realisatie. In het aantal highlights kan hier het volgende over worden vermeld.

- in de begroting is nog uitgegaan van het aantrekken van een projectmanager voor de projecten die voor het Klimaatfonds worden uitgevoerd. Gaandeweg wordt echter duidelijk dat deze in 2021 minder groot worden uitgevoerd en is besloten de aanstelling van een projectmanager KFH aan te houden. Er is uiteindelijk wel extra personeel aangetrokken o.a. voor vervanging vanwege langdurig ziekteverzuim maar dat leidde uiteindelijk toch tot lagere kosten dan begroot.
- Vanwege het langdurig verzuim is een substantieel bedrag ontvangen uit onze verzuimverzekering en daar boven op hebben we ook nog een uitkering van het UWV ontvangen voor het zwangerschapsverlof van één van onze medewerkers.
- bij de overige personeelskosten is zichtbaar dat er minder gebruik is gemaakt van het beschikbare opleidingsbudget en dat er ook minder personeel is ingehuurd. Dit laatste hangt uiteraard direct samen met de lagere opbrengsten. Een post werving en selectie doet dit voordeel van lagere kosten wat teniet maar bleek noodzakelijk om een goede office manager aan te trekken die op termijn de functie van mevrouw Bledoeg volledig zal overnemen.

Huisvestingskosten

DDH is in 2021 verhuisd van de Riviervismarkt naar de Guntersteinweg. Deze verhuizing zal in 2022 lagere huisvestingskosten opleveren en de ruimte die in 2021 hierdoor ontstond is ingezet om de nieuwe locatie in te richten en ook medewerkers die meer thuis gaan werken te faciliteren in hun thuiswerk plek. Mede ook vanuit het oogpunt van de Arbo verantwoordelijkheid die DDH als werkgever heeft.

Organisatiekosten

Ook de organisatie kosten vallen in totaal lager uit dan begroot alhoewel dit niet geldt voor alle onderdelen. Een belangrijk deel van deze verlaging komt voor rekening van het feit dat de btw compensatie op de algemene kosten hoger uitvalt omdat dit jaar de projecten die eerder nog met een projectsubsidie werden gefinancierd dit jaar op basis van quasi inbesteding en daarmee als opdracht worden uitgevoerd. Dit is daarmee een btw belaste activiteit en dat zorgt er voor dat de verhouding btw vrijgestelde en btw belast activiteiten gunstiger uitvalt waardoor er een groter deel van de btw op de algemene kosten in vooraftek mag worden genomen. Een post die in negatieve zin nog opvalt betreffen de kosten van de controller. Deze is echter meer ingehuurd enerzijds voor extra inzet rondom de WBTR en de diverse reglementen die zijn uitgewerkt en anderzijds voor de ondersteuning van de implementatie van een nieuw, uitgebreider financieel en projecten pakket per 1 januari 2022.

2.4 Subsidieregeling

A Richtlijnen

De Stichting wordt o.a. gesubsidieerd door de Gemeente Den Haag, op basis van de Algemene Subsidieverordening Den Haag (ASV). Daarnaast ontvangt de stichting ook bijdragen van de Provincie Zuid-Holland, Fonds 1818 te Den Haag en de Nationale Postcodeloterij.

B Financiering

Voor het boekjaar 2021 heeft de Stichting van de gemeente de navolgende subsidietoezeggingen ontvangen

Omschrijving	Datum	Kenmerk	Periode €
Gemeente Den Haag, basissubsidie	10-11-2020	ABBA/VL/33219	450.000

Van deze toekenning wordt 90% in het jaar als voorschot ontvangen. Zoals blijkt uit de cijfers is het volledige bedrag besteed zodat nog een bedrag van € 45.000 te vorderen is over 2021.

C Subsidie vaststellingen

De door de Gemeente Den Haag verleende subsidies zijn tot en met het boekjaar 2019 definitief vastgesteld.

2.5 Kasstromenoverzicht

Het saldo van de geldmiddelen is in 2021 met € 200.000 toegenomen van € 263.000 ultimo 2020 tot € 463.000 ultimo 2021. Deze toename wordt in het onderstaande kasstromenoverzicht nader toegelicht.

(Bedragen afgerond op € 1.000)

	2021		2020	
	€	€	€	€
Geldmiddelen per 1 januari		263		187
Operationele kasstromen				
Netto werkkapitaal *	196		68	
Resultaat	12		9	
		208		77
Investeringskasstromen				
Materiële vaste activa	(8)		(1)	
		(8)		(1)
Geldmiddelen per 31 december		463		263
* Mutatie netto werkkapitaal		€		€
Kortlopende vorderingen per 31 december 2021			72	
Kortlopende vorderingen per 1 januari 2021			152	
			80	
Kortlopende schulden per 31 december 2021		403		
Kortlopende schulden per 1 januari 2021		287		
			116	
			196	

3 Bestemming resultaat

Het saldo over het boekjaar is als volgt verdeeld:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
Toevoeging aan de overige reserve	<u>11.667</u>	<u>9.376</u>

Jaarrekening

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2021

(na resultaatbestemming)

A C T I V A

	2021		2020	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa		21.889		14.309
VLOTTENDE ACTIVA				
Kortlopende vorderingen	72.233		151.928	
Geldmiddelen	<u>463.028</u>		<u>263.008</u>	
		535.261		414.936
		<u>557.150</u>		<u>429.245</u>

P A S S I V A

	2021		2020	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen				
Overige Reserve	<u>153.897</u>		<u>142.230</u>	
		153.897		142.230
Kortlopende schulden				
Crediteuren	56.007		16.905	
Loonverplichtingen	49.595		55.387	
Vooruit ontvangen bedragen	137.095		72.276	
Overige schulden	<u>160.556</u>		<u>142.447</u>	
		403.253		287.015
		<u>557.150</u>		<u>429.245</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2021

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Realisatie 2020 €
Subsidiebatén	432.646	450.000	952.546
Bijdragen	777.177	901.550	150.077
	<u>1.209.823</u>	<u>1.351.550</u>	<u>1.102.623</u>
Totaal baten	1.209.823	1.351.550	1.102.623
Overige lasten			
Personeelskosten	773.904	910.300	759.411
Huisvestingskosten	45.425	50.000	47.191
Organisatiekosten	90.333	100.700	85.616
Afschrijvingen	5.213	4.500	3.928
Activiteitenkosten	280.228	280.000	196.061
Totaal overige lasten	1.195.103	1.345.500	1.092.207
Bedrijfsresultaat	14.720	6.050	10.416
Financieringsresultaat	(3.053)	(1.000)	(1.040)
Resultaat	11.667	5.050	9.376
<u>Het resultaat is als volgt verdeeld</u>			
Mutatie overige reserve	<u>11.667</u>	<u>5.050</u>	<u>9.376</u>

3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

3.1 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 voor organisaties zonder winststreven.

Corona crisis

Ook in het boekjaar 2021 is het coronavirus nog een min of meer constante factor geweest die er voor zorgt dat er de nodige creativiteit aan de dag moet worden gelegd om de activiteiten uitgevoerd te krijgen. Dit is goed geslaagd getuige de behaalde milestones en dat leidt er toe dat er geen terugval in inkomsten ontstaat vanwege corona. De vaste jaarbijdrage helpen daar uiteraard aan mee maar de inzet blijft uiteindelijk wel noodzakelijk. Door deze basis heeft de stichting haar begroting kunnen realiseren en zijn ook de geplande activiteiten voor het overgrote deel uitgevoerd. De crisis heeft derhalve voor de stichting geen gevolgen voor de continuïteit en haar vermogenspositie.

3.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen de aanschaffingswaarde verminderd met lineaire afschrijvingen.

Op materiële vaste activa welke in de loop van het boekjaar zijn aangeschaft wordt de afschrijving naar tijdsgelang berekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Loonverplichtingen

Op de balans zijn onder de kortlopende schulden de verplichtingen c.q. vorderingen voortvloeiende uit de salarisbetaling aan de medewerkers en de daarmee verband houdende afdrachten gesaldeerd opgenomen, ongeacht of het eindsaldo hiervan positief, danwel negatief is.

3.3 Waarderingsgrondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de activiteiten zijn verricht c.q. de prestaties zijn geleverd. Kosten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen of diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover de boekwinsten niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Pensioenregeling

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Indien er naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde.

Per balansdatum waren er geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Financieringsresultaat

In het financieringsresultaat zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en kosten van uitgeven en ontvangen leningen en tegoeden.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventaris	7.117	- -
Apparatuur en kantoor machines	14.772	14.309
	<u>21.889</u>	<u>14.309</u>

Het verloop van de post materiële vaste activa in het boekjaar is als volgt:

	<u>Inventaris</u>	<u>Apparatuur en kantoor mach.</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2021	11.807	26.070
Investerings	7.426	5.367
Buitengebruikstelling	(8.000)	(2.989)
Aanschafwaarde per 31 december 2021	11.233	28.448
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	(11.807)	(11.761)
Afschrijvingen	(309)	(4.904)
Buitengebruikstelling	8.000	2.989
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2021	(4.116)	(13.676)
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>7.117</u>	<u>14.772</u>
afschrijvingspercentages	20%	20%

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
Kortlopende vorderingen		
OVERIGE VORDERINGEN		
Interest	- -	12
Nog te ontvangen subsidie	15.046	116.047
Te vorderen omzetbelasting	- -	12.722
Waarborgommen	8.375	- -
Verzuimuitkeringen	16.834	439
Afrekening inzet Klimaatfonds	19.604	9.038
Nog te ontvangen projectbijdragen	4.954	- -
Overige vorderingen	5.122	606
	<u>69.935</u>	<u>138.864</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VOORUITBETAALDE POSTEN		
Verzekeringen	2.298	346
Huisvestingskosten	- -	12.562
Abonnementen en vakliteratuur	- -	156
	<u>2.298</u>	<u>13.064</u>
Totaal kortlopende vorderingen	<u>72.233</u>	<u>151.928</u>
Geldmiddelen		
Rabobank, rekening-courant	2.468	55.600
Triodos, rekening courant	360.588	66.592
Triodos, spaarrekening	99.972	98.996
Rabobank, spaarrekening	- -	41.820
	<u>463.028</u>	<u>263.008</u>

De ultimo 2021 aanwezige geldmiddelen bestaan deels uit vooruit ontvangen projectgelden.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
P A S S I V A		
EIGEN VERMOGEN		
Overige reserve		
Saldo per 1 januari	142.230	132.854
resultaatbestemming	<u>11.667</u>	<u>9.376</u>
Stand per 31 december	<u>153.897</u>	<u>142.230</u>
Totaal Eigen Vermogen	<u>153.897</u>	<u>142.230</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
CREDITEUREN	<u>56.007</u>	<u>16.905</u>
LOONVERPLICHTINGEN		
Loonheffingen	19.437	20.027
Pensioenpremies	83	6.388
Vakantiegeld	27.802	27.566
Vakantiedagen	1.954	1.406
Overige loonverplichtingen	319	- -
	<u>49.595</u>	<u>55.387</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
VOORUITONTVANGEN BEDRAGEN		
Subsidies	40.430	51.861
Bijdragen	10.909	10.909
Overige bedragen	85.756	9.506
	<u>137.095</u>	<u>72.276</u>
OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN		
Af te dragen omzetbelasting	39.993	- -
Administratie- en accountantskosten	14.700	9.875
Af te rekenen subsidies	- -	24.953
Communicatiekosten	- -	5.348
Personeelskosten	912	8.984
Projectkosten *1	103.019	91.599
Verzekeringspremies	1.722	616
Overige kortlopende schulden	210	1.072
	<u>160.556</u>	<u>142.447</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>403.253</u>	<u>287.015</u>

*1, dit betreft kosten voor activiteiten die in het boekjaar zijn gestart dan wel afgerond maar waarvoor de stichting op balansdatum nog geen factuur heeft ontvangen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Door de stichting zijn verplichtingen aangegaan zonder dat deze blijken uit de balansopstelling.

Deze verplichtingen zijn:

- Een huurcontract voor het pand aan de Guntersteinweg 377 te Den Haag. Tegen een verplichting per jaar van € 16.875. Het huurcontract loopt vanaf 1 mei 2021 voor in ieder geval een periode van 2 jaar tot 30 april 2023

5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2021

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Realisatie 2020 €
<i>Subsidiebaten</i>			
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	450.000	450.000	414.455
Provincie Zuid-Holland	(17.354)	-	538.091
	<u>432.646</u>	<u>450.000</u>	<u>952.546</u>
<i>Bijdragen</i>			
Gemeente Den Haag	651.058	670.000	-
Nationale Postcode Loterij	33.307	46.800	40.085
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	62.441	144.750	37.106
Overige bijdragen	30.371	40.000	72.886
	<u>777.177</u>	<u>901.550</u>	<u>150.077</u>
TOTAAL BATEN	<u><u>1.209.823</u></u>	<u><u>1.351.550</u></u>	<u><u>1.102.623</u></u>
Personeelskosten			
<i>Salariskosten</i>			
Bruto salarissen	608.934	621.500	583.071
Sociale lasten	101.632	110.000	99.208
Pensioenen	49.831	67.500	64.688
Vakantiedagen/rechten	548	- -	(12.626)
Ontvangen ziekengeld	(68.084)	- -	(21.762)
	<u>692.861</u>	<u>799.000</u>	<u>712.579</u>
<i>Overige personeelskosten</i>			
Personeelsverzekeringen	28.646	28.500	23.857
Kosten werving en selectie	8.000	-	-
Opleidingskosten	20.078	30.000	15.240
Reiskosten woon-werk	888	1.800	906
Inhuur personeel	12.509	40.000	224
Kosten vrijwilligers	1.702	2.000	1.515
Kantinekosten	1.915	4.500	2.364
Overige personeelskosten	7.305	4.500	2.726
	<u>81.043</u>	<u>111.300</u>	<u>46.832</u>
Totaal personeelskosten	<u><u>773.904</u></u>	<u><u>910.300</u></u>	<u><u>759.411</u></u>

Het aantal FTE in het verslagjaar bedroeg 11,7 FTE (2020 10,3 FTE)

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Realisatie 2020 €
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	23.189	49.750	47.186
Schoonmaak en onderhoudskosten	1.782	- -	- -
Overige huisvestingskosten	20.454	250	5
	<u>45.425</u>	<u>50.000</u>	<u>47.191</u>
Organisatiekosten			
<u>Bureau kosten</u>			
Telefoon	3.459	4.000	3.284
Porti en vrachtkosten	24	250	-
Kantoorbenodigdheden	648	1.500	261
Drukwerk en kopieerkosten	242	2.000	612
Contributies, abonnee/vakliteratuur	998	1.100	1.895
Representatie	-	250	189
Overige bureaunkosten	721	500	235
	<u>6.092</u>	<u>9.600</u>	<u>6.476</u>
<u>Algemene kosten</u>			
Verzekeringen	4.078	2.500	2.431
Automatiseringskosten	20.698	25.500	20.670
Overige algemene kosten	-	250	-
	<u>24.776</u>	<u>28.250</u>	<u>23.101</u>
<u>Reis en verblijfkosten</u>			
Overige reis- en verblijfkosten	10	250	80
	<u>10</u>	<u>250</u>	<u>80</u>
<u>Administratie en advieskosten</u>			
Kosten Controller	22.546	17.500	16.755
Kosten salarisadministratie	2.176	2.200	2.164
Accountantskosten	4.194	5.000	4.568
Advieskosten	9.402	12.500	9.410
	<u>38.318</u>	<u>37.200</u>	<u>32.897</u>
<u>Bestuur en commissiekosten</u>			
Overige bestuur en commissiekosten	102	400	-
	<u>102</u>	<u>400</u>	<u>-</u>

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Realisatie 2020 €
<i>Marketing en communicatie</i>			
Kosten webbeheer, social media etc	21.035	25.000	23.062
Overige communicatiekosten	-	-	-
	<u>21.035</u>	<u>25.000</u>	<u>23.062</u>
Totaal organisatiekosten	<u>90.333</u>	<u>100.700</u>	<u>85.616</u>
Afschrijvingen			
Afschrijving inventaris	309	- -	- -
Afschrijving apparatuur en kantoor mach.	4.904	4.500	3.928
	<u>5.213</u>	<u>4.500</u>	<u>3.928</u>
Activiteitenkosten			
Communicatie kosten	15.000	- -	15.138
Overige projectkosten	265.228	280.000	180.923
	<u>280.228</u>	<u>280.000</u>	<u>196.061</u>
TOTAAL LASTEN	1.195.103	1.345.500	1.092.207
Financieringsresultaat			
Bankkosten	(1.042)	(1.000)	(1.052)
Overige financieringsresultaten	(2.011)	- -	12
	<u>(3.053)</u>	<u>(1.000)</u>	<u>(1.040)</u>

Den Haag, 12 april 2022

.....
H.M. Weening

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2021
uitgesplitst naar activiteiten

	Totaal	Informeren en activeren	ondersteunen	verbinden	ontwikkelen	Bomen voor Den Haag	Klimaat fonds	Operatie Steenbreek	Participatie energie transitie buurtaanpak	CLLD	Verduur zamen vve's	Water zijdig inregelen	Energie transitie HEBA	Overige activiteiten
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
B A T E N														
Subsidiebaten														
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	450.000	177.148	105.574	65.330	101.948	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Provincie Zuid-Holland	17.354-	--	--	--	--	--	--	--	--	--	3.203	20.557-	--	--
Bijdragen														
Gemeente Den Haag, opdrachten	651.058					67.891		123.000	348.939	19.848			91.380	--
Nationale Postcode Loterij	33.307	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	31.194	--	2.113
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	62.441	--	--	--	--	--	62.441	--	--	--	--	--	--	--
Overige bijdragen	30.371	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	30.371
Overige baten	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	<u>1.209.823</u>	<u>177.148</u>	<u>105.574</u>	<u>65.330</u>	<u>101.948</u>	<u>67.891</u>	<u>62.441</u>	<u>123.000</u>	<u>348.939</u>	<u>19.848</u>	<u>3.203</u>	<u>10.637</u>	<u>91.380</u>	<u>32.484</u>
L A S T E N														
Personeelskosten	773.904	143.646	96.826	65.330	84.308	59.300	50.850	89.263	285.177	18.900	1.925	10.533	--	8.817
Huisvesting	45.425													
Organisatiekosten	90.333													
Afschrijvingen	5.213													
Kosten activiteiten	280.228	33.502	8.748	--	17.640	8.591	11.591	33.737	63.762	948	1.278	104	91.380	8.947
	<u>1.195.103</u>	<u>177.148</u>	<u>105.574</u>	<u>65.330</u>	<u>101.948</u>	<u>67.891</u>	<u>62.441</u>	<u>123.000</u>	<u>348.939</u>	<u>19.848</u>	<u>3.203</u>	<u>10.637</u>	<u>91.380</u>	<u>17.764</u>
BEDRIJFSRESULTAAT														
	<u>14.720</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>14.720</u>

Vastgesteld door de Raad van Toezicht d.d. 12 april 2022, te Den Haag

P.W.M. Smit, Voorzitter

Was getekend

H. Zwaveling

Was getekend

K. Wilkeshuis

Was getekend

J.H. Kuijpers

Was getekend

T.A.Y. van Gijn – Bruggink

Was getekend

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Duurzaam Den Haag

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Duurzaam Den Haag te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Duurzaam Den Haag per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de winst- en verliesrekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Duurzaam Den Haag zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leiden, 12 april 2022
Berveling Accountants & Adviseurs B.V.

Was getekend
W.J.M. de Haas AA